

Aikuissosiaalityön vaikuttavuus paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden palvelupolussa

Tulevaisuus- ja strategiajaosto

prof. Aini Pehkonen, PSHVA/UEF
aini.pehkonen@pshyvinvointialue.fi

22.10.2026

Sosiaalityön VTR –hankkeet: vastuullinen johtaja Aini Pehkonen

1) Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisasiakkaiden palvelutarpeet aikuissosiaalityössä, TUKI -tutkimushanke (2.1.2026-31.12.2027)

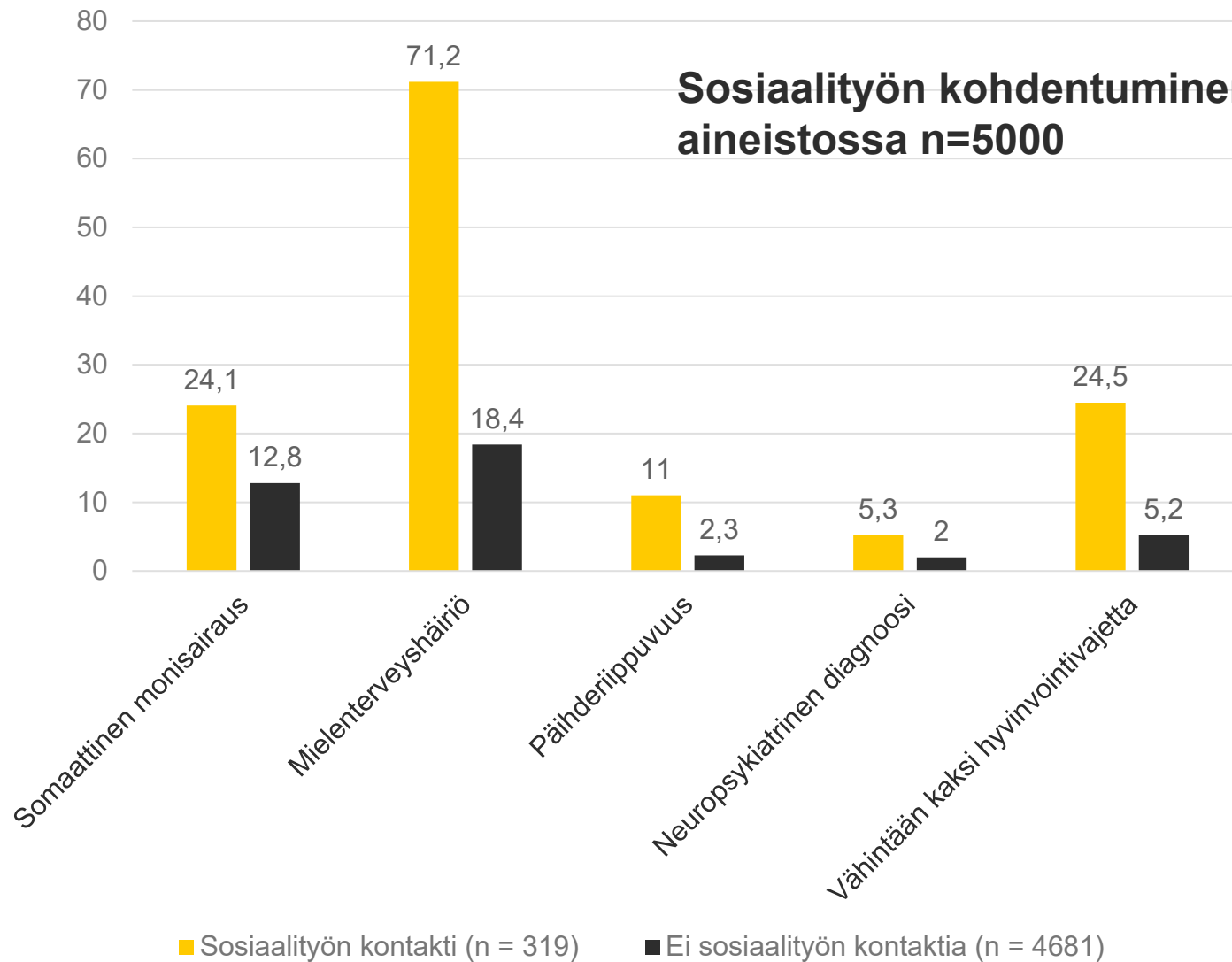
Tutkijat: Anna-Sofia Holappa ja Mika Kiela

2) Asiakasturvallisuus ja vaikuttavuus paljon palveluja tarvitsevien aikuisten asiakasprosesseissa, TURVA -tutkimushanke (1.9.2024 - 31.12.2026)

Tutkijat: Satu Luostarinen, Janissa Miettinen ja Sanna Lähteinen
TURVA-hanke

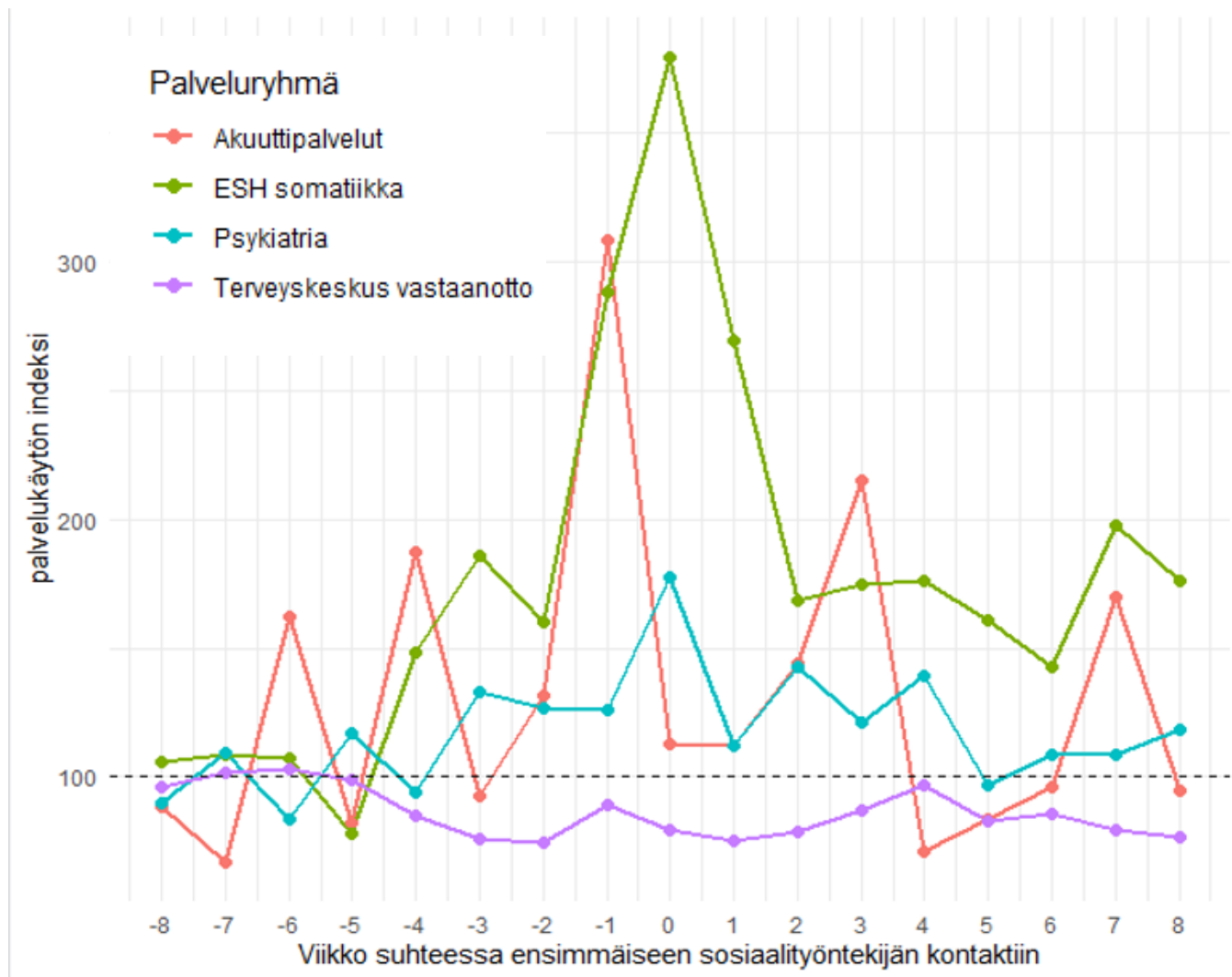

Hyvinvointivajeet sosiaalityön kontaktin mukaan tarkasteltuna, %

- Sosiaalityö kohdentuu kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleville
- Huomionarvoista erityisesti mielenterveyshaasteiden (71 %), somaattisen monisairauden (24 %) sekä vähintään kahden hyvinvointivajeen (25 %) osuus sosiaalityön asiakkailla

Vuoden ensimmäisen sosiaalityön kontaktin ajoittuminen suhteessa terveysten palvelujen käyttöön

- Sosiaalityön kontakti ajoittuu terveysten palvelujen intensiivisen käytön vaiheeseen
- Sosiaalityöntekijän kontaktin kohdalla selkeä piikki somaattisessa erikoissairaanhoidossa, akuuttipalveluissa sekä psykiatrian palveluissa
- Palvelukäyttö sosiaalityöntekijän kontaktin aikoihin verrattuna viikkojen -8...-5 keskiarvoon
 - ESH somatiikalla yli 3,5-kertaista
 - Akuuttipalveluissa 3-kertaista
 - Psykiatrialla lähes kaksinkertaista

*Palvelukäytön muutos palveluryhmittäin tarkasteluna vuoden ensimmäisen sosiaalityön kontaktin ympärillä. Y-akselin arvo 100 kertoo lähtötason, mikä on viikkojen -8 - -5 keskimääräinen palvelukäyttö kussakin palveluryhmässä erikseen.

Tulokset osoittavat

- sosiaalityöntekijän kontakti ei näyttäisi tapahtuvan satunnaisesti, vaan se ajoittuu asiakkaan palvelujärjestelmässä intensiivisen palvelukäytön vaiheeseen.
- Erityisen voimakas kasvu näkyy somaattisessa erikoissairaanhoidossa, jossa palvelukäyttö on yli 3,5-kertaista verrattuna aiempaan tasoon.
- Akuuttipalveluissa käyttö kolminkertaistuu ja psykiatrian palveluissa lähes kaksinkertaistuu.
- Tämä viittaa siihen, että sosiaalityö kytkeytyy tilanteisiin, joissa asiakkaan tuen tarve on merkittävästi kasautunut.

TURVA -hankkeen aineistot ja käytäntötyöpaketti

➤ Rekisteritutkimusosuus:

- PSHVA:n sosiaalihuollon asiakastieto-järjestelmistä aineisto (n=137).
- Aineisto analysoitiin laadullisen vertailevan analyysin (QCA) ja Firthin logistisen regressioanalyysin (FLR) avulla

Käytäntötyöpaketti:

Hankkeen työpajoissa (3) on työstetty työikäisten palveluissa:

1. Asiakasturvallisuuden varmistamisen **arviointimittaristoa**
2. Työstetään omavalvonnan **suositusluonnoksia ja asiakastyön vaikuttavuutta**

TURVA-hanke

Asiakkuuden kuvausta

- Työmarkkinoiden ulkopuolella 60 %
- Perusasteen koulutustaso ainoana tutkintona 22 %
- Asunnottomuutta 11 %
- Samanaikainen mielenterveys- ja päihdeongelma 33 %:lla

- Asiakkaiden keski-ikä noin 40 v.
- Yhden vuoden seurannassa 31 perusterveydenhuollon kontaktia (keskiarvo) vuodessa asiakasta kohden
- Monialainen tuki 61 %:lla

TURVA-hanke

Aikuissosiaalityön vaikuttavuus

Keskeinen päätulos:

- **71 % asiakkaista saavutti tavoiteltavan elämäntilanteen** kahden vuoden seurannassa (n = 137 asiakasasiakirja-aineisto, PTA).
- Aikuissosiaalityön vaikuttavuus ei näyttyy yhden toimintatavan tuloksena, vaan useiden asiakkaan tilanteeseen sovitettujen toimintatapojen avulla.

TURVA-hanke

A. Pehkonen

Aikuissosiaalityön yhteiskunnallinen tehtävä on merkittävä

- Asiakkaista $\frac{3}{4}$ saa avun
- Tukee yksilöiden hyvinvointia
- Keino ehkäistä syrjäytymistä, kasautuvia ongelmia ja niiden yhteiskunnallisia kustannuksia
- Vahvistaa kokonaisturvallisuutta

TURVA-hanke

Aikuissosiaalityön vaikuttavuus

Vaikuttavuuden keskeiset mekanismit

1. Jaettu ymmärrys asiakkaan ja työntekijän välillä keskeistä

- Yhteisymmärrys palvelutarpeista, tavoitteista ja tarvittavasta tuesta liittyi johdonmukaisesti myönteisiin tuloksiin.

2. Suhdeperustainen työskentely (jatkuvuus, luottamus, ammatillinen osaaminen)

- Välttämätön mutta ei yksin riittävä ehto. Vaikuttavuus syntyi vasta, kun suhdeperustainen työ yhdistyi muihin asiakkaan tilanteen mukaisiin tuki- ja palveluratkaisuihin.

TURVA-hanke

Sosiaalityön vaikuttavuus

Vaikuttavuuden keskeiset mekanismit

3. Moniammatillinen yhteistyö osana vaikuttavia käytäntöjä

- Korostui erityisesti silloin, kun asiakkailla oli: terveysongelmia, riippuvuusongelmia, useiden palvelujen yhtäaikainen tarve.
- Keskeinen havainto on, että vaikuttavuus edellyttää tässä ryhmässä usein palvelujen aktiivista yhteensovittamista

Ketkä hyötyvät aikuissosiaalityöstä eniten?

TURVA-hanke

Todennäköisimmin tavoiteltavan elämäntilanteen saavuttivat asiakkaat, jotka:

- olivat vähintään 30-vuotiaita
- olivat saavuttaneet yhteisymmärryksen työntekijän kanssa tuesta
- eivät kärsineet riippuvuusongelmista
- Yhteinen tekijä: asiakkaan tilanteen ja tuen tarpeiden jäsentäminen.

A. Pehkonen

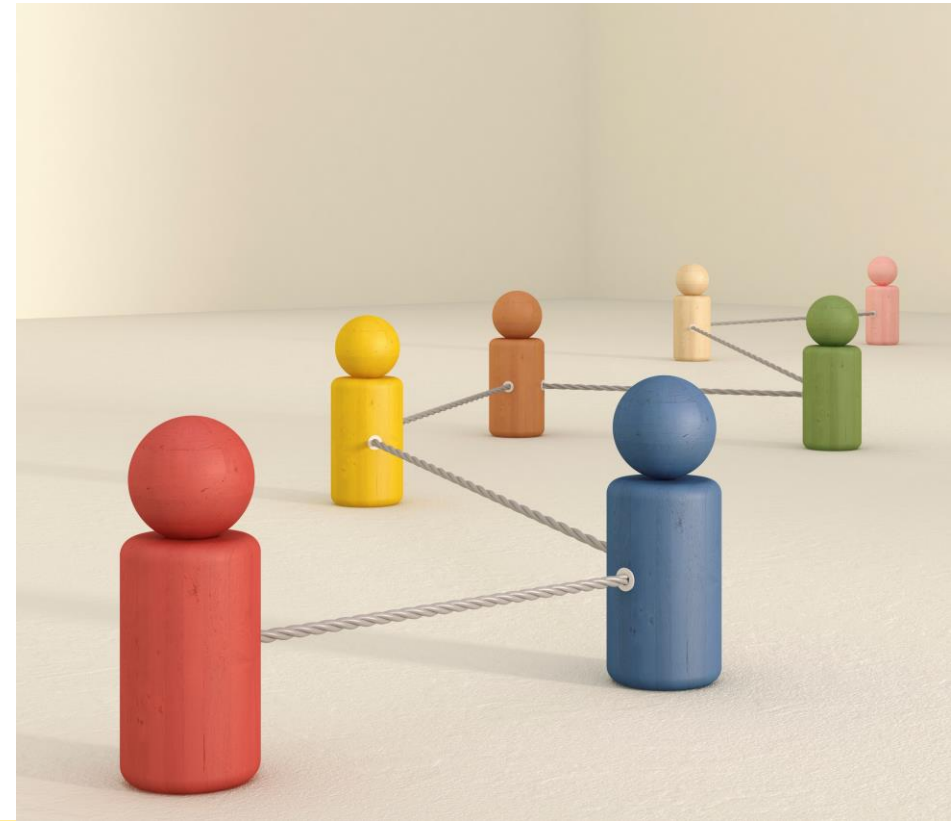
Nuoret riippuvuusongelmista kärsivät

- Tähän ryhmään kuuluvien asiakkaiden tilanteet ovat usein niin monimutkaisia ja monialaisia, ettei aikuissosiaalityö yksin kykene vastaamaan niiden ratkaisemiseen.
- Siksi erityisesti palvelujen koordinoinnin ja monialaisen viranomaisyhteistyön merkitys korostuu: oikea-aikaisuus

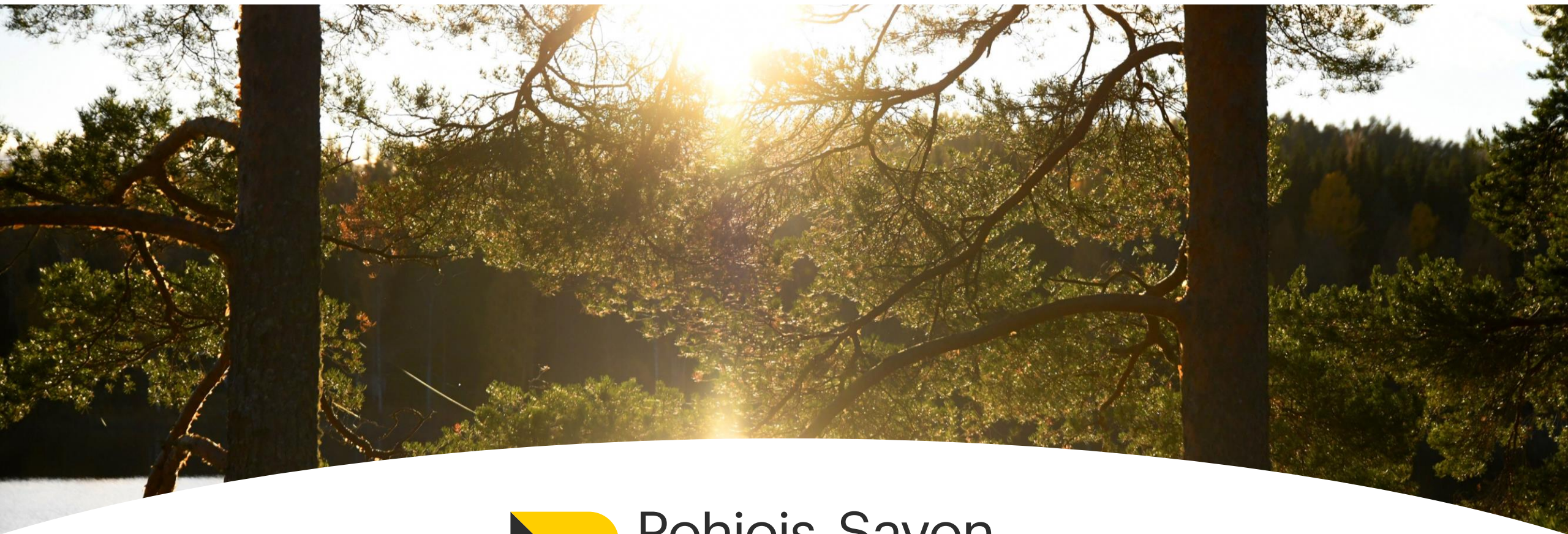
Itsearviointimittari (Asiakasturvallisuus)

- ❖ Mittaristo laadittu tutkimuskirjallisuuden, THL:n, Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen ja STM:n materiaalin pohjalta
- ❖ Työpajatyöskentely (Työikäisten palvelut)
- ❖ Mittariston pilotointi viikolla 43
- ❖ Mittariston käyttäjäkysely viikolla 44
- ❖ Asiakasturvallisen tuen varmistamiseksi ja johtamisen tueksi

TURVA-hanke

Kiitos

Pohjois-Savon
hyvinvointialue